

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Riigikontroll

Juurdepääsupiirang 18.07.2024 - 18.07.2029

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Taimar Peterkop
riigisekretär
Riigikantselei

Meie 18.07.2024 nr 2-1/80128/13

Märgukiri auditi „Riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Riigikantseleis

Austatud riigisekretär

Riigikontroll tegi riigi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Riigikantseleis määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjade õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Riigikantseleis 2023. aasta septembrist kuni 2024. aasta juunini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2023. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
 - toetuste andmine;
 - majandamiskulude tegemine;
 - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus.

Riigikontroll ei tuvastanud Riigikantselei eelarve täitmise aruandes, kohtuvaidluste eraldiste arvestamisel ega majandamiskulude tegemise sisekontrollisüsteemis, raamatupidamises kajastamisel ega seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Riigikontroll vaatas auditis muu hulgas tavapäraselt põhjalikumalt kodumaiste toetuste jagamist kõikides valitsemisalades. Järgmisena juhime tähelepanu tuvastatud puudustele Riigikantselei toetuste andmise sisekontrollisüsteemis ning eelarve planeerimisel.

1. Toetuste jagamine ei ole läbipaistev ega taga avaliku raha heaperemehelikku kasutamist

1.1. Toetusi ei planeerita enamasti eelarvesse ja konkursse ei korraldata

Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et Riigikantseleis registreeriti 2023. aasta dokumendi-haldussüsteemis kokku kaheksa taotlust (sh strateegilise kommunikatsiooni valdkonna taotlused). Auditis selgus, et kõik 2023. aastal Riigikantseleile esitatud taotlused ka rahuldati. Näiteks andis Riigikantselei toetust trükise koostamiseks ja muusikapalade loomiseks. Riigikantselei selgituse kohaselt oli sooviavaldajaid rohkem, kuid eelhinnangu saamise järel nad taotluse esitamiseni ei jõudnud. Iga eelarvejuht otsustab oma tegevuste raames, kas ja milliseid tegevusi või projekte toetada. Riigikantselei maksab toetusi valdavalt vaid taotleja initsiatiivil, väga väikeses mahu (2023. aastal 168 000 eurot) ega korralda avalikke toetuste taotlusvoore.

Auditis selgus ka, et mitte kõik toetused ei olnud eelarvesse planeeritud ning toetuste eraldamisele ei eelnenud avalikke konkursse. Riigikantseleis ei ole kehtestatud toetuste andmise korda, millega oleks reguleeritud, millistel tingimustel toetusi määratakse. Riigikantselei selgituste kohaselt hindab Riigikantselei eelnevalt, kas ja kuidas taotleja initsiatiiv toetab Riigikantselei põhimääruses, strateegias ja tööplaanis kokkulepitud tegevusi/eesmärke ning kas konkreetse valdkonna eelarves on piisavalt raha, et seda rahastada. Kui Riigikantselei leiab, et tegu on väärt algatuse või projektiga ning raha on, siis alles seejärel koostab taotleja toetuse taotluse ning esitab selle Riigikantseleile.

Riigikontrolli arvates ei ole sel viisil avalikust rahast toetuse jagamine läbipaistev, kuna auditis jäi selgusetuks, mil viisil peaksid potentsiaalsed toetuse soovijad teada saama, mis valdkondi ja tegevusi Riigikantselei peab vajalikus toetada ning missugusel ajal ja viisil on toetuse saamiseks võimalik Riigikantselei poole pöörduda.

Riigikontrolli hinnangul on seda enam oluline tagada ühtsed tingimused toetuse saajatele, kui toetatavad valdkonnad ja teemad pidevalt muutuvad. Riigikontroll soovib toetuste andmise korralduse üle vaadata, sh kehtestada toetuse jagamise reeglid, mis tagaksid avaliku raha läbipaistva, otstarbeka ja säästliku kasutamise, sh isikute võrdse kohtlemise. Samuti on oluline kavandada toetuste raha ka eelarvesse.

1.2. Toetuse andmisel aktsepteeritakse tehinguid, mis tehakse toetuse saajaga seotud osapooltega

Riigikantselei andis toetust osaühingule ajakirja formaadis trükise jaoks, mille sisu on tutvustada Euroopat eestlaste silmade kaudu. Auditis tutvuti toetuse kasutamise aruandega, kust nähtub, et muu hulgas on toetuse eest tellitud transpordi- ja haldusteenust osaühingult, mille osanik ja juhatuse liige on ka toetust saanud osaühingu juhatuse liige ja kes toetuse taotlemisel esindas toetuse saajat volikirja alusel. Toetuse eest on tellitud ka reisikorraldusteenust ühingult, mis on toetuse saajaga seotud. Kuna Riigikantseleis ei ole toetuste andmise korda, ei ole ka sisekorraga kehtestatud toetuse saajale piirangut seotud osapooltega tehingute tegemisel. Seetõttu ei olnud ka toetuse lepingus selliseid piiranguid kehtestatud.

Riigikontroll leiab, et tegemist ei ole hea praktikaga, sest seotud osapooltega tehtud tehingute puhul esineb risk, et teenuste või kauba hinnastamisel ei rakendata turutingimusi ja seetõttu ei ole tagatud maksumaksja raha säästlik ja läbipaistev kasutamine.

Selleks et oleks tagatud maksumaksja raha läbipaistev kasutamine, peab Riigikantselei kokku leppima reeglites, kuidas toetusi jagatakse, ning hindama, mil viisil vältida tehinguid seotud osapooltega.

Riigikontrolli soovitused riigisekretärile:

- kavandada toetuste jagamiseks raha ka eelarvesse;
- täiendada toetuste andmise sisekontrollisüsteemi, sh kehtestada toetuse andmise kord, mis tagaks toetuste läbipaistva ja heaperemeheliku kasutamise ausa konkurentsi kaudu ning välistaks seotud osapooltega tehingud.

Ootame Teie kirjalikku vastust märgukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **12. augustiks 2024**.

Riigikontroll tänab Riigikantselei teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitusest on abi eelarvestamise ja sisekontrollisüsteemi tõhustamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
auditiosakonna peakontrolör

Jane Sömmer
Jane.Sommer@riigikontroll.ee

